

Дослідження та оцінка письмових і речових доказів під час розгляду і вирішення цивільних справ про визнання правочинів недійсними в порядку цивільного судочинства

Білоус О.В., студент Вінницького відділення ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук Петровський А.В.

Аналіз судової практики у справах про визнання правочинів недійсними дає підстави вважати, що дуже часто єдиними доказами, здатними підтвердити обставини (факти), які мають значення для справи є відомості про порядок вчинення правочину та зміст його умов. У більшості випадків ці відомості можуть бути почерпнуті з тексту документа, який відображає зміст правочину та з інших письмових документів.

У деяких випадках на підтвердження тих чи інших обставин Цивільний кодекс України встановлює відповідну письмову форму правочинів (ч. 1 ст. 547, ч. 3 ст. 719, ч. 1 ст. 981, ч. 1 ст. 1055, ч. 1 ст. 1059, ч. 2 ст. 1107, ч. 1 ст. 1118, ч. 1 ст. 1247) і це підкреслює виключну важливість такого роду письмових документів, які є єдиним у справі допустимим засобом доказування. Зазвичай інші письмові документи, що надані сторонами, можуть бути суттєвими для справи доказами.

Відповідно до ч. 1 ст. 64 ЦПК України письмовими доказами є будь-які документи, акти, довідки, листування службового або особистого характеру або витяги з них, що містять відомості про обставини, які мають значення для справи. У процесуальній літературі наводяться різноманітні визначення письмових доказів. Так, М.А. Гурвич визначає письмові докази як предмети, в яких висловлені різні думки (ідеї) у письмовій формі. При цьому матеріал (папір, пергамент, метал, дерево тощо) значення не має. К.С. Юдельсон під письмовими доказами розуміє предмети з нанесеними на них знаками, що виражають думки і з яких суд одержує відомості, необхідні для вирішення спору. На думку С.В. Нікітіна письмовим доказом повинна визнаватись інформація, одержана судом із відповідного матеріального об'єкту (акту, довідки, приватного листа тощо). В.В. Комаров під цим засобом доказування визначає предмети, на яких за допомогою знаків закріплені думки, що містять свідчення про факти, необхідні для вирішення справи. Гадаємо, найбільш розширене поняття письмових доказів навів М.Й. Штефан: «Ними є виконані на предметі будь-яким способом письмові знаки, об'єднані у відповідну систему і структуру, у яких виражені думки (ідеї), що вміщують інформацію (повідомлення) про обставини, які мають значення для справи».

Отже, письмовими доказами у справах про визнання правочинів недійсними слід вважати будь-які предмети, на яких за допомогою знаків закріплені будь-які думки (ідеї), що містять в собі свідчення про обставини (факти), за допомогою яких можна встановити невідповідність змісту правочину умовам, визначених у ст. 203 ЦК України і які необхідні для повного та об'єктивного вирішення справи.

Аналіз судової практики у справах про визнання правочинів недійсними свідчить, що по цій категорії справ використовуються різні види письмових доказів. Їх різноманітність визначається великою кількістю (письмово договори, доручення, заповіти, свідоцтва про право власності, технічні паспорти, розписки, медичні довідки та виписки, різноманітні посвідчення, квитанції, чеки, акти прийому-передачі тощо). Ці докази мають деякі

особливості, притаманні певним групам, внаслідок чого вони можуть бути піддані певній класифікації.

Так, в юридичній літературі письмові докази за своїм змістом поділяють на розпорядчі документи (договори, заповіти, транспортні квитанції тощо) та довідково-інформаційні документи (переписка ділового й приватного характеру, довідки, посвідчення). Такий поділ на дві групи має вагоме значення, оскільки в розпорядчих документах реалізується воля учасників певних правовідносин, а в інформаційних містяться відомості інформаційного характеру.

За формою письмові докази поділяють на прості і нотаріально посвідчені. М.К. Треушников поділяє письмові докази за формою на чотири підгрупи: а) документи простої письмової форми; б) письмові докази обов'язкової форми і змісту (комерційний акт, акт про нещасний випадок на підприємстві, свідоцтво про народження, про реєстрацію шлюбу тощо); в) нотаріально посвідчені договори без їх подальшої реєстрації в органах управління; г) письмові договори, які потребують подальшої реєстрації в органах управління (договори, пов'язані з нерухомістю).

За суб'єктним складом письмові докази поділяють на офіційні та неофіційні. Офіційні докази - це документи, які складаються посадовими особами органів державної влади та місцевого самоврядування (розпорядження, накази, рішення тощо). Неофіційними вважаються документи, які складаються громадянами (договори, розписки, листи тощо).

Наведена класифікація сприяє полегшенню застосування на практиці письмових доказів при дослідженні та оцінці їх судом.

Як свідчать матеріали судової практики, у справах про визнання правочинів недійсними сторони рідко подають речові докази, хоча в деяких випадках у сукупності з усіма іншими доказами це сприяло б встановленню об'єктивної істини у справі.

Таким чином, судам під час розгляду і вирішення справ про визнання правочинів недійсними необхідно приділяти вагоме значення дослідженню письмових, а у разі необхідності й речових доказів, як того вимагають ст. ст. 185-188 ЦПК України. Суди повинні одразу встановлювати всі ознаки поданих письмових документів (інших предметів матеріального світу) і розглядати їх у співвідношенні з іншими доказами у справі.

Специфіка договору довічного утримання в контексті цивільно-правових зобов'язань

Бобрікова М.Р., студент 2-КА курсу ННІЗН НАВС

Науковий керівник : доктор юридичних наук , професор *Тімуш І.С.*

У наш час своє майбутнє можна забезпечити, певні заощадження, заробивши велику пенсію, уклавши договір страхування чи розрахувати на вдячних нащадків. Існує широке коло різноимених засобів забезпечення свого майбутнього, однак засобом, який дасть вам відповідні гарантії у майбутньому є договір довічного утримання, який виступає однією з цивільно-правових форм забезпечення прав і законних інтересів громадян[1].

Договір довічного утримання - це таке цивільно-правове зобов'язання за яким одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно[2].